

– Illusorisk vetorett

AKP-leder Siri Jensen advarer mot viktig følge av EØS-avtalen

Av THOMAS VERMES

DERSOM Norge undertegner EØS-avtalen, vil man ikke bare tilslutte seg dagens EF-lovverk på alle områder EØS-avtalen omfatter. I praksis må Norge slavisk tilpasse seg alle nye regler og forordninger som utstedes i Brussel i framtida – etter at avtalen er inngått.

AKP-leder Siri Jensen advarer mot illusjoner om at Norge får reell vetorett i EØS-komiteen mot ubehagelige saker i årene som kommer.

Hun reagerer etter å ha fått bekreftet viktige deler av EØS-avtalen av Utenriksdepartementets representant på EØS-konferansen til Kommunaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund tirsdag.

Sanksjonsmiddel

Et lite påaktet punkt ved forslaget til EØS-avtale, er at EF kan sette de aktuelle delene av avtalen ut av spill for alle Efta-landene. Det skjer dersom ett enkelt land, for eksempel Norge, nekter å bøye seg for nye lover EF vedtar i framtida.

For at EFs nye lover skal gjøres gjeldende for Efta-landa også, må det vedtas enstemmig i EØS-komiteen, der EF og alle Efta-landa blir representert. Her kan Norge eller et annet land formelt stoppe innføringa av EFs nye regel ved å stemme i mot.

Men da kan landet sjøl og de andre Efta-landene bli rammet på områder de mener er essensielle for dem. EF kan nemlig reagere med å sette større eller mindre deler av EØS-avtalen ut av spill.

Dette vil legge et så stort press på det enkelte Efta-land til å «kjøpe» EFs nye lover og regler, at enstemmigheten som formelt kreves for å innføre nye regler, i praksis blir fint lite verd.

I virkeligheten blir Norges lovgivende forsamling dermed flyttet til Brussel.

– Dette viser at det ikke bare dreier seg om et generelt, politisk press på Norge i framtida for å godta alle EFs kommende direktiver. Det er faktisk sånn at EF har et kraftig sanksjonsmiddel for å få gjennom sitt, sier Siri

– Norge kommer i en tvangssituasjon, og må godta alle EFs lover i framtida, dersom vi går inn i en EØS-avtale, sier Siri Jensen. (Foto: Ola Sæther)

Jensen.

– Norge og kommer i en tvangssituasjon. De som etter at dette er kjent sier at vi bare kan la være å slutte oss til det vi ikke liker i framtida, er naive, mener Jensen.

EF definerer

– EF vil definere hvor omfattende områder som skal settes ut av spill for alle Efta-land som reaksjon dersom Norge skulle gå mot å innføre et nytt EF-direktiv, fortsetter AKP-lederen.

Dette aspektet ved EØS-avtalen har vært lite fokusert, enda signaler om presset kom allerede i daværende handelsminister Eldrid Nordbøs redegjørelse i Stortinget 25. oktober i fjor.

– Skulle vi mot formodning ikke oppnå enighet om nye EØS-regler, har vår vetorett en pris, sa Nordbø, og antydte at «visse EØS-bestemmelser på det berørte området» kan suspenderes.

UD bekrefter

Før saka kommer så langt som til endelig vedtak i EF, må det sies at Efta-

Allerede daværende handelsminister Eldrid Nordbø ga signaler om den tvangssituasjonen Norge kan komme opp i. (Foto: Ola Sæther)

landene får anledning til konsultasjoner i den forberedende fasen. Men EF har suveren rett til å overhøre alle innvendinger.

Klassekampen får bekreftet saksgangen av førstekonsulent Irvin Høyland i Utenriksdepartementets

EF/Efta-seksjon.

– Når EF har vedtatt en ny lov, kommer det opp i EØS-komiteen. Da kreves det godkjenning av alle EFTA-landa for at den nye EF-loven skal bli gjeldende i hele EØS-området.

– Sier ett enkelt Efta-land nei, betyr det at det nye EF-regelverket ikke blir gjeldende EØS-regelverk. Det som skjer hvis dette skulle oppstå, er at EF får rett til å suspendere EØS-avtalen på hele området den forkastede EF-loven dreier seg om. EØS-komiteen vurderer hvilken del av regelverket som da må suspenderes. Da blir avtalen suspendert for alle Efta-landene, og man må falle tilbake på regelverket fra før EØS-avtalen. Om det blir mulig at bare det ene landet kan unntas fra EØS-reglene på dette området, tør jeg ikke spå om, sier Høyland.

– Er det i praksis mulig at andre enn EF definerer hvor stort område som skal suspenderes?

– Dette må avgjøres i praksis, svarer Høyland.

I følge Høyland er det klart at EØS-avtalen ikke er en à la carte-meny der man kan velge og vrake. Man er ikke juridisk bundet til det, men det forutsettes at EØS-området skal overta nytt regelverk fra EF. Det er klart at en viktig intensjon med EØS-avtalen er at Efta-landene skal slutte seg til det indre marked, med de fordelene og pliktene det fører med seg.

Klassekampen 9. januar 1992